

Nr 107.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm för budgetåret 1938/39.

(2:a avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t (punkt 80 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1938) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition rörande bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm för budgetåret 1938/39, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1938/39 till Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm ett anslag av 345,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 3 mars 1938 dagtecknad proposition (nr 186), under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att dels till Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 306,500 kronor, dels ock medgiva, att för av departementschefen angivet ändamål må tagas i anspråk högst 30,350 kronor av det i riksstaten för budgetåret 1937/38 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Enligt ett med Stockholms stad och Stockholms län slutet avtal hava från och med år 1923 gällt följande principer för beräkning av allmänna barnbördshusets driftkostnader och dessas fördelning på den vårdade eller hennes hemkommun samt på staten, staden och länet. Legosängsavgiften betalas av den vårdade själv eller i fall av medellöshet av hennes hemortskommun; dock skall staten vidkännas legosängsavgifterna för medellösa, som ej tillhöra Stockholms stad eller Stockholms län. Av restkostnaden, d. v. s. den verkliga kostnaden för underhållsdag minskad med legosängsavgiften, betalar för vårdade, tillhörande Stockholms stad eller Stockholms län, staden, respektive länet, ena hälften och staten

andra hälften, men för vårdade, tillhörande andra län, staten hela restkostnaden.

Förevarande anslag, ur vilket de på statsverket jämlikt berörda avtal belöpande kostnaderna för barnbördshuset bestridas, är för innevarande budgetår uppfört med 197,900 kronor. Den för nästa budgetår föreslagna anslagshöjningen uppgår således till 108,600 kronor.

Härav belöpa 32,230 kronor å bland annat vissa prisstegringar samt en personalökning i syfte att efterkomma av medicinalstyrelsen givna direktiv angående sjukhuspersonalens arbetsförhållanden.

Av anslagshöjningen är vidare ett belopp av 60,700 kronor betingat av en föreslagen sänkning av legosängsavgiften från två kronor 50 öre till en krona för vård dag. En sådan sänkning förutsättes vara en följd av att 1937 års riksdag beslutat statsbidrag till driften av vissa förlossningsanstalter och väntehem, vilket utgår med tre kronor för dag och barnaföderska å allmän sal under villkor, bland andra, att vårdavgiften å allmän sal icke utgår med högre belopp än en krona för vård dag. I samband härmed förutsättes, att Stockholms stads och Stockholms läns landstings bidragsskyldighet från och med den 1 januari 1938 begränsas till att avse den restkostnad, som uppkommer, sedan från driftkostnaderna dragits — förutom vederbörliga legosängsavgifter — jämväl ett belopp av tre kronor per underhållsdag för barnaföderskor å allmän sal. — Då sänkningen av legosängsavgiften föreslås skola tillämpas från och med den 1 januari 1938, har Kungl. Maj:t tillika föreslagit riksdagen att från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter ställa härför erforderliga medel till förfogande under innevarande budgetår.

Beträffande den återstående anslagshöjningen — 15,670 kronor — inhämtas av den föreliggande utredningen följande:

Sjukhusdirektionen hade i anledning av kungörelsen nr 461/1936 om ändring i vissa delar av reglementet för statens pensionsanstalt hos medicinalstyrelsen utverkat godkännande av omreglering i pensionshänseende av fjorton sjuksköterskebefattningar och en husmodersbefattning vid barnbördshuset för ökning av pensionsunderlaget i enlighet med § 61 nämnda kungörelse till 1,560 kronor samt därefter hos statens pensionsanstalt ansökt om dylik förhöjning. Sådan hade ock av anstaltens styrelse medgivits att gälla från och med 1937 års ingång.

Tillika hade emellertid direktionen hemställt, att, enär staten borde betraktas såsom huvudman för befattningarna i fråga, höjningen måtte — jämlikt övergångsbestämmelserna till reglementet — förklaras gälla retroaktivt utan erläggande av den för andra fall stadgade engångsavgiften. I förväntan att denna hemställan skulle bifallas, hade direktionen i sitt anslagsäskande av den 14 september 1937 icke upptagit något belopp för bestridande av dylik engångsavgift. Sedermera hade emellertid styrelsen för statens pensionsanstalt förklarat sig icke kunna godkänna uppfattningen, att staten vore att betrakta såsom huvudman

för befattningarna, och förty icke bifalla hemställningen om avgiftsfri retroaktiv tillämpning.

Det vore dock enligt direktionens mening alldeles icke rimligt, om den särställning barnbördshuset intog i förhållande till ett under statens omedelbara förvaltning ställt sjukhus skulle få medföra, att nuvarande sjuksköterskor och husmoder bleve ställda utanför den blott alltför välbehövliga förbättring i pensionsförmåner, som den ovannämnda kungörelse genom möjlighet till retroaktiv tillämpning avsåge att bereda. Därest direktionen bemyndigades erlagga de erforderliga retroaktivavgifterna, vilka bleve att betrakta såsom en barnbördshusets driftkostnad under instundande budgetår, komme jämlikt den mellan statsverket, Stockholms stad och Stockholms läns landsting avtalsenligt gällande fördelningen av driftkostnaderna endast en del av beloppet att erfordras såsom statsanslag. Enligt en från pensionsanstalten meddelad uträkning utgjorde retroaktivavgifterna, under förutsättning att inbetalning skedde senast den 28 december 1937, tillhopa 26,434 kronor. Vid senare verkställd inbetalning räknades härå 6 procent årlig ränta, vilket på sju månader utgjorde 925 kronor. Totala beloppet vid inbetalning i juli 1938 bleve alltså 27,359 kronor, varav vid tillämpning av nyss nämnda fördelning komme å statsverket 15,731 kronor 42 öre.

Statskontoret funne icke anledning till erinran mot att Kungl. Maj:t av riksdagen äskade medel för bestridande av omförmälda retroaktivavgifter till statens pensionsanstalt. Då emellertid inbetalning av avgifterna torde böra ske den 1 juli 1938, syntes ränta böra beräknas allenast till och med sagda dag. För ändamålet torde — i överensstämmelse med gällande fördelning av driftkostnaderna vid barnbördshuset mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting — det i tidigare framställning äskade beloppet, 230,130 kronor, böra för nästkommande budgetår ökas med i runt tal 15,670 kronor. Ämbetsverket förutsatte emellertid, att direktionen över barnbördshuset komme att genom löneavdrag uttaga ersättning av vederbörande befattningshavare och härigenom åstadkomma minskning i de för bestridande av lönekostnaderna erforderliga anslagsmedlen.

Departementschefen har förklarat sig biträda direktionens förslag om anvisande av medel för bestridande av omförmälda retroaktivavgifter. I överensstämmelse med vad statskontoret anfört beräknade departementschefen de för ändamålet erforderliga medlen till i runt tal 15,670 kronor. Av direktionens framställning framginge icke klart, om direktionen avsett, att vederbörande befattningshavare skulle helt befrias från kostnaderna för nämnda avgifter. Departementschefen ansåge sig böra i likhet med statskontoret förutsätta, att ersättning genom löneavdrag uttoges av befattningshavarna.

Utskottet har för sin del icke något att erinra mot att de retroaktivavgifter, som föranledas av den beslutade omregleringen i pensionshänseende av ovannämnda husmoders- och sjuksköterskebefattningar vid allmänna barnbördshuset, få betraktas såsom en barnbördshusets driftskostnad under budgetåret 1938/39 och att staten sålunda jämlikt gällande

Utskottet.

avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting gäldar vederbörlig del av ifrågavarande avgifter.

Till belysande av den av statskontoret och departementschefen berörda frågan, huruvida ersättning för den i berörda avgifter ingående befattningshavareandelen bör genom löneavdrag uttagas av befattningshavarna, har utskottet från allmänna barnbördshuset under hand erhållit följande uppgifter rörande befattningshavareandelens storlek (inklusive ränta) och den återstående tjänstetiden, räknad från och med den 1 januari 1937, för vederbörande befattningshavare:

1	sköterska	kronor 3,258: 18	.....	för	4	år	3	månader
	(husmor)							
1	»	»	811: —	engångsavgift				
1	»	»	388: 27	.....	»	6	»	5
1	»	»	236: 90	.....	»	11	»	6
1	»	»	458: 06	.....	»	9	»	11
1	»	»	108: 97	.....	»	21	»	9
1	»	»	343: 39	.....	»	3	»	6
1	»	»	385: 46	.....	»	9	»	11
1	»	»	322: 38	.....	»	12	»	6
<hr/>								
Summa kronor 6,312: 61								

Enligt från sjukhuset lämnade uppgifter utgör slutlönen för husmoder, inklusive vivre, 4,725 kronor 60 öre för år och för sköterskorna, inklusive vivre, 4,461 kronor 60 öre för år.

Riksdagen har hittills, då fråga uppstått om efterskänkande av retroaktivavgifter, iakttagit en viss återhållsamhet och antingen avslagit framställningar om efterskänkande av retroaktivavgifter eller befriat vederbörande befattningshavare allenast från en del av befattningshavareandelen. Det torde icke vara erforderligt att i detta sammanhang taga ställning till frågan, vilken ståndpunkt som i detta hänseende bör intagas i det nu aktuella fallet. Utskottet, som emellertid funnit vissa skäl tala för ett efterskänkande helt eller delvis av de vissa av ifrågavarande befattningshavare åliggande avgifterna men icke finner sig kunna överblicka konsekvenserna av en sådan åtgärd, förutsätter, att Kungl. Maj:t låter verkställa utredning i ämnet och för 1939 års riksdag framlägger det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet, som jämväl lämnar utan anmärkning de föreliggande anslagsberäkningarna, intet att erinra.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må

a) till *Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm* för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 306,500 kronor;

b) medgiva, att för det av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1938 angivna ändamålet må tagas i anspråk högst 30,350 kronor av det i riksstaten för budgetåret 1937/38 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Stockholm den 22 april 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson*, *Hansén*, *Asplund*, *Borell*, *Bergström*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Pauli*, *Andrén* och *Nilsson* i Fredriksfält; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson*, *Ward*, *Holmdahl*, *Weijne*, *Danielsson* och *Hansson* i Rubbestad.
